herpy

KAMELEONTER

West Usambara Two-horned Chameleon

Kinyongia multituberculata

Kinyongia multituberculata är en medelstor, grön bergskameleont från Usambarabergen i nordöstra Tanzania. Hanen har ett brett, tillplattat nosutskott och tydliga knölar längst fram på ryggkammen. Arten lägger ägg och kräver ett svalt, fuktigt klimat och ett stort, tätt planterat terrarium. Det finns bara lite kunskap om skötseln, och arten passar bäst för den erfarna hållaren.

Familj: Chamaeleonidae Tidigare namn: *Bradypodion fischeri multituberculatum; Kinyongia fischeri multituberculata; Chamaeleon fischeri multituberculatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**8-14 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-7 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog och bergsskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**20-25 °C**
Värmeplats	**27-29 °C**
Temperatur, natt	**12-16 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**9-12 mån.**
Kullstorlek	**12-20 ägg**
Inkubation	**240-330 dagar** vid 17-23 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Kinyongia multituberculata är en medelstor kameleont i släktet *Kinyongia*. Hanen har ett tillplattat nosutskott som är bredast vid roten och har en rundad spets och en tandad övre kant. Längs främre halvan av ryggkammen sitter tydliga, knölformade fjäll som blir mindre bakåt. Det är dem artnamnet syftar på: det kommer av latinets multi, många, och tuberculum, liten knöl. Honan har små, runda hornanlag och tydliga fjäll på ryggen som når till mitten av kroppen.

Hanarna är färgade i vitt, gult, ljusgrönt till olivgrönt, grått, brunt och svart. Honorna är mest gröna med gula mönster.

De största djuren mäter 14 cm från nos till kloak, och honorna omkring 8 cm. Totallängden med svans är inte dokumenterad för arten.

Arten räknades tidigare som en underart av *Kinyongia fischeri*. Mycket av den skötselkunskap som finns kommer från den tiden och gäller hela gruppen.

Utbredning och livsmiljö

Kinyongia multituberculata lever i Usambarabergen i nordöstra Tanzania, både i Väst- och Öst-Usambara, upp till omkring 2.300 m höjd. Typlokalen är Magamba vid Lushoto i Väst-Usambara.

Arten är bedömd som starkt hotad (EN), och beståndet minskar.

> **Naturlig utbredning:** Tanzania.

LIVSMILJÖ

Arten lever i fuktig bergsskog. För hela *Kinyongia fischeri*-gruppen gäller att djuren mest sitter i buskar och små träd i skogsbrynet och att temperaturen bara varierar lite under året. Nätterna i bergen är svala, och djuren tål inte bestående höga temperaturer.

I Öst-Usambara lever de besläktade *Kinyongia matschiei* och *Kinyongia vosseleri* under samma förhållanden, omkring 1.500 m höjd.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Kinyongia multituberculata*. Klimatet i utbredningsområdet är svalt och fuktigt med svala nätter, och skötseln bygger därför på de besläktade, bättre kända bergsarterna *Kinyongia fischeri*, *Kinyongia matschiei* och *Kinyongia xenorhina*. Siffrorna här är lånade från dem eller uppskattade utifrån klimatet.

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 60 × 60 × 120 cm (längd × bredd × höjd), som andra bergskameleonter av samma storlek. De besläktade arterna rör sig mycket och är snabba och nyfikna, så större är bättre. Arten hålls enstaka, och hanar får inte kunna se varandra.

Inred terrariet mycket tätt med växter, kvistar och grenar på flera nivåer, så att djuret kan dra sig tillbaka i lövverket. Djuren är skygga, så ogenomskinliga sidor och baksida är en fördel. Ett terrarium av glas och nät ger ventilation och håller samtidigt fukten, och ett avlopp i botten tar bort överskottsvatten. Bottenmaterial behövs inte, men en hona ska ha en äggläggningsplats (se Avel).

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 20-25 °C med en solplats på 27-29 °C, och på natten ska temperaturen sjunka till 12-16 °C. Solplatsen ska vara måttligt varm, och värme över 30 °C ska undvikas, så under varma somrar ska terrariet stå på en sval plats.

Håll luften i rörelse så att den inte blir stillastående. Mät yttemperaturen på solgrenen med en infraröd termometer.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara hög, 70-100 %, och högst på natten och morgonen. Djuret dricker droppar och ska inte ha vattenskål. Använd en dimgenerator ett par timmar innan ljuset tänds på morgonen, och spraya kort på morgonen och igen på eftermiddagen. Grenar och blad ska torka under dagen så att det inte uppstår mögel och sår på fötterna. Destillerat vatten eller vatten från omvänd osmos håller dimgeneratorer och munstycken rena.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och ska ha ett ljust, men inte för varmt terrarium. UVB rekommenderas, och Ferguson-zon 2 är en uppskattning för en bergskameleont. Placera röret så att djuret kan välja mellan ljus och skugga, och ha ljuset tänt 10-12 timmar per dygn. Ofiltrerat solljus utomhus är en fördel på sommaren, så länge djuret har skugga och inte blir för varmt.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Kinyongia multituberculata äter insekter som syrsor, kackerlackor, sidenspinnarlarver, tobakssvärmarlarver och gräshoppor. De närbesläktade bergsarterna tar allt som får plats i munnen, även små ödlor. Foderdjuren ska vara uppfödda i fångenskap och ha fått näringsrikt foder.

Vuxna djur får ett par insekter varannan dag, och ungar matas dagligen. De närbesläktade bergsarterna är känsliga för tillskott: pudra fodret med kalk ungefär en gång i veckan och ge D3 endast på vintern, när djuret inte får solljus. Vildfångade djur bör undersökas och behandlas för parasiter.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

BETEENDE OCH HANTERING

Kinyongia multituberculata är skygg och stressas av hantering. Ta inte upp djuret utan anledning, och låt ett nytt djur få några veckors ro innan det hanteras.

Arten hålls enstaka, och hanarna är territoriella. Slutar djuret äta ska det till en veterinär med erfarenhet av kräldjur.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna känns igen på det breda nosutskottet och de tydliga knölarna på ryggen. Honorna har små, runda hornanlag. I *Kinyongia fischeri*-gruppen är djuren könsmogna efter 9-12 månader, men honorna bör först föröka sig när de är 14-16 månader gamla.

PARNING

Honan sätts in hos hanen. Är hon mottaglig tål hon hanens närmanden utan aggression. Avvisar hon honom ska djuren separeras med en gång. Utan årstidsväxling i temperaturen förökar sig gruppen året runt.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan är dräktig i ungefär åtta veckor. Några dagar före äggläggningen börjar hon vandra omkring och äter mindre, och sedan gräver hon en gång och lägger äggen i änden av den. Kullen är på 12-20 ägg, i genomsnitt omkring 15-16. Ge honan ett lager lätt fuktig jord och sand på minst 20 cm, omkring 18-20 °C, och mata henne dagligen och balanserat under dräktigheten för att undvika äggläggningsproblem.

INKUBATION

Äggen flyttas till en sluten behållare med vermikulit, som inte får vara för blöt (vatten och vermikulit 1:1 efter vikt). De läggs två tredjedelar ner i substratet och får inte vändas. Kläck vid 22-23 °C på dagen och 17-18 °C på natten de första sex månaderna och därefter 1-2 °C varmare. Äggen kläcks sedan efter 8-11 månader. Siffrorna gäller *Kinyongia fischeri*-gruppen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna kan föras upp i små grupper under de första 2-3 månaderna, men ska sedan bo var för sig. Temperaturen ska vara något lägre än hos de vuxna, och luftfuktigheten hög. Ge små insekter med kalk och vitaminer.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns bara lite dokumenterad kunskap om sjukdomar hos just *Kinyongia multituberculata*. Typiska problem hos bergskameleonter är:

- Överhettning och brännskador vid för varma lampor och för höga temperaturer.
- Uttorkning vid för låg luftfuktighet och för få dryckesmöjligheter.
- Inälvsparasiter, framför allt hos vildfångade djur. Efter behandling får djuren ofta bättre färger och trivs.
- Luftvägsinfektioner vid stillastående luft.
- Benförlust vid för lite UVB och kalk.
- Överdosering av A- och D-vitamin.
- Sår och mögel vid grenar som är blöta hela dagen.

Kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret slutar äta, blir mörkt och slött eller andas med öppen mun. Livslängden är inte dokumenterad för arten; i *Kinyongia fischeri*-gruppen blir djuren högst omkring 6-7 år i fångenskap.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.